Solarul Iosif Conta

(Daniela Caraman Fotea, 4 aprilie 2009)

Despre importanța covârşitoare pe care o are prezența de lung parcurs la pupitrul unei orchestre, în sensul stabilirii unei calități de comportament vorbește o întâmplare al cărei personaj a fost celebrul dirijor Igor Markevici: venit la Bucureşti pentru a dirija Sacre du printemps de Stravinski, s-a prezentat la pupitrul Orchestrei Radio pentru prima repetiție și a avut surpriza să asculte derularea cap coadă a dificilei lucrări, deci fără oprire! Aproape nu se poate întâmpla la nici o mare orchestră! Aflând cine pregătise opus-ul, a exclamat. „...un dirijor care a instruit la un asemenea nivel o orchestră, poate merge oriunde în lume și este de folos oriunde se duce...”. Dirijorul era **Iosif Conta**, Viorel pentru cei foarte apropiați. Portofoliul repertorial cu care a înzestrat Orchestra simfonică este imens. A dirijat-o peste 50 de ani! Începând din 1955, 5 mai; programul debutului – Rapsodia I-a de Enescu, Fantezia pentru pian, cor și orchestră de Beethoven, solistă Maria Fotino, Simfonia a V-a de Ceaikovski.

Născut la Bârzava, într-o familie de origină italiană cu atestare documentară din 1453, fost copil de trupă, membru în formații diverse, orchestre, cor, instrumentist – vioară, instrumente de suflat – ca trompetist a cântat chiar jazz... Ca dirijor este „opera” lui Constantin Silvestri; își numea profesorul, mentorul „neotrubadur cu flacără de geniu” .

Pe lângă numeroasele recorduri atestate de cifre (peste 500 de concerte, o longevivă prezență constantă, la pupitrul aceleiași orchestre), Iosif Conta a mai oferit o performanță rară: a dirijat Simfonia a IX- a beethoveniană de 78 de ori!!! Tot performantă pot numi prezentarea Tetralogiei wagneriene Inelul nibelungului, versiuni păstrând la detaliu fidelitatea, indicațiile partiturii, mai ales pe cele de instrumentație (inclusiv prezența a șapte harpe în Aurul Rinului!...)

„O energie românească” l-a numit Theodor Grigoriu. „Are un temperament vulcanic, extraodinar. Când își dă drumul parcă se dărmă lumea” , spunea Tiberiu Olah. „Dar este și fin colorist, mânuitor al nuanțelor delicate” .

„A fost pedagog de orchestră, simfonicul Radio dobândind acel sound specific datorită lui” . Este afirmația lui Pascal Bentoiu. Acelaşi, numindu-l și promotor de repertoriu: din peste 300 de ani de muzică, de la preclasici la moderni, aleşi pe criterii de varietate a tipurilor și genurilor de creație: marile şcoli de muzică.

A fost recunoscut drept propagator al muzicii româneşti: este vorba de peste 200 de lucrări ale compozitorilor români din toate generațiile. A lăsat mai mult de 10.000 de minute înregistrate în fonoteca Radio-ului: Canti per Europa de Theodor Grigoriu, oratoriul Tudor Vladimirescu de Gheorghe Dumitrescu, Miorița de Sigismund Toduță, Coloana fără sfârșit de Tiberiu Olah și câte altele... Până prin anii ’60 nu exista nici o lucrare simfonică de Enescu în cardexul instituției. Iosif Conta le-a realizat pe TOATE. A semnat concertele de tip perpetuum, care începeau după amiaza la ora patru și se sfârșeau la miezul nopții (fără locuri libere în sală...), pe cele sub egida Tribuna tinerilor interpreți (pe Mihaela Ursuleasa, Florin Ionescu Galați i-a adus pe scenă).

A condus Orchestra Radio în peste 50 de Festivaluri internaționale, impunând Societatea de Radiodifuziune ca o instituție de prestigiu internațional.

Într-un interviu pe care mi l-a acordat, destinat revistei Melos, îi uram concertul aniversar al centenarului. Mi-a replicat cu aplomb: „centenar? De ce să limităm voia Domnului?..."

N-a fost să fie... decât filmul muzical derulat pe parcursul a opt decenii, întrerupt la 6 noiembrie 2006. Și amintirea solarului spectacol stilistic Iosif Conta.